

DRUGA EUROPSKA KONFERENCIJA O OVISNIČKIM PONAŠANJIMA I OVISNOSTIMA - LISABON OVISNOSTI 2017

Lisabon, 24. - 26. listopada 2017.

Druga europska konferencija o ovisničkim ponašanjima i ovisnostima održala se od 24. do 26. listopada 2017. godine u Lisabonu, u organizaciji Portugalske opće uprave za intervenciju za ovisnička ponašanja i ovisnosti (SICAD), časopisa »Addiction«, Europskog centra za praćenje droga i ovisnosti o drogama (EMCDDA) i Međunarodnog društva urednika časopisa o ovisnostima (ISAJE). Organiziranje ove trodnevne konferencije potaknuto je uspjehom prethodne ovakve konferencije koja se u Lisabonu održala 2015. godine, a okupila je više od 1 200 sudionika iz preko 70 država. U sklopu konferencije održano je ukupno 11 plenarnih izlaganja, 57 paralelnih sekcija izlaganja radova, 46 tematskih sekcija i 4 sponzorirana izlaganja, te su izložena 232 postera.

Prvi dan konferencije započeo je inauguracijskim izlaganjima pod temom »Znanost govori politici« u kojima su sudjelovali Alexandre Quintanilha iz portugalskog Parlamentarnog odbora za obrazovanje i znanost, Henrietta Bowden-Jones iz Imperial Collegea u Londonu te Jallal Toufiq iz Marokanskog opservatorija za droge i ovisnost, te

paralelnim inauguracijskim izlaganjima »Politika govori znanosti«, gdje su govorili Chloé Carpentier iz Ureda za droge i kriminal Ujedinjenih naroda, Torbjørn Brekke iz Pompidou grupe, Vladimir Poznyak u ime Svjetske zdravstvene organizacije te Ute Stiegel iz Europske komisije. Izlagači su se osvrnuli na trendove ovisnosti, problematiziran je odnos između politika i znanosti te znanosti i akumuliranog znanja. Govornici su se složili da su rapidni napredak tehnologije, globalizacijski procesi te posebice turbulencije na ekonomskom i socijalnom planu s kojima je svijet suočen posljednjih 10-ak godina doveli stručnjake raznih disciplina koji se bave područjima ovisnosti, kako praktičare, tako i teoretičare, pred zahtjevan zadatak kreiranja odgovarajućih politika, preventivnih i tretmanskih aktivnosti koje bi pravovremeno i učinkovito trebale odgovoriti na pojavu, dostupnost i konzumaciju već poznatih, ali i novih droga na tržištu.

Na svečanom otvorenju konferencije prigodni govor dobrodošlice i podrške održavanju konferencije održali su John Ryan, Ute Stiegel i Vytenis Andriukaitis (video porukom) iz Europske komisije i Fernando Araújo, pomoćnik državnog tajnika za zdravlje. U nastavku konferencije istovremeno je održavano oko 6 izlaganja radova i 4 tematska izlaganja unutar sekcija, stoga će u nastavku biti navedena izlaganja uglavnom na temu alkoholizma kojima je autorica ovog prikaza prisustvovala.

U sekciji izlaganja na temu informiranja o prevenciji i politikama vezanima za alkohol izlagači su problematizirali (ne)uspješne metode prevencije zlouporabe alkohola poput modificiranja cijena alkoholnih pića, striktnije regulacije prometa (prodaje i posluživanja) alkoholnih pića mlađoj populaciji, povećanja najniže dobi u kojoj je dopušteno konzumirati alkoholna pića te uporabu alkohola i drugih droga kod radno aktivnog stanovništva.

U narednim sekcijama izlagači su se osvrnuli na utjecaj važećih regulacija alkohola i kanabisa te pojavu novih psihoaktivnih supstanci (sintetički kanabinoidi, stimulansi, sedativi/hipnotici, klasični halucinogeni, opiodi i dr.) koje nisu kontrolirane Konvencijom o opojnim drogama iz 1961. godine ili Konvencijom o psihotropnim tvarima iz 1971. godine, a koje predstavljaju prijetnju za javno zdravlje. Općenito, što se tiče novih psihoaktivnih supstanci, zaključeno je da je prikupljanje podataka o njima otežano jer se radi o fenomenu smanjene socijalne vidljivosti.

U sekciji izlaganja o tretmanu alkoholizma sudjelovale su i dr. sc. Ana Opačić i Tereza Oreb sa Studijskog centra socijalnog rada u Zagrebu koje su u izlaganju »Karakteristike i značaj stručno vođenih grupa podrške u tretmanu alkoholizma« predstavile značajke i ulogu klubova liječenih alkoholičara kao dominantnog postbolničkog tretmana alkoholizma u Hrvatskoj te ulogu stručnih djelatnika (uglavnom socijalnih ili zdravstvenih radnika) unutar njih.

Drugi dan konferencije započeo je plenarnim izlaganjima o problemu načina mjerenja ovisnosti. Prvi je izlagao Louis Degenhardt na temu »Globalni teret ovisnosti« koji je u svom izlaganju istaknuo kako ovisnost o opioidima znatno doprinosi globalnom teretu bolesti ovisnosti. Pritom doprinos ove ovisnosti pre-ranoj smrtnosti (u odnosu na prevalenciju) varira geografski, a najснаžnije je pogodeno područje Sjeverne Amerike, istočne Europe i južne subsaharske Afrike. Letizia Paoli govorila je na temu »Kriminal vezan za ovisnosti i 'šteta društvu'«, o utjecaju kriminalnih aktivnosti i s njima povezanim ovisničkim ponašanjima na dobrobit društva. Christopher Jones u svojem je izlaganju »Opioidi: novosti o novim kretanjima u SAD-u« istaknuo sve veći problem medicinski propisanih opioida u nemedicinske svrhe, što može dovesti do teške kompulzivne zlouporabe i ovisnosti o njima.

Nakon plenarnih izlaganja, u sekciji izlaganja o odnosu konzumacije alkohola i mladih i socijalnog konteksta konzumacije alkohola zaključeno je da je uspješan način prevencije onaj koji mijenja obrasce provođenja izvanškolskih aktivnosti ranjivih adolescenata te su prikazani stilovi pijenja kod mlađe populacije, razvoj od epizodičnog pijenja u mlađoj dobi prema alkoholizmu u odrasloj dobi, te stavovi mladih prema pijenju općenito. U sekciji izlaganja na temu kriminaliteta i nasilja u kontekstu ovisnosti izložen je i rad »Cash and carry: visok trošak krijumčarenja valute u trgovini drogama« za koji je autoru Melvinu Soudijnu dodijeljena EMCDDA Scientific Award za 2017. godinu.

Usljedila su još tri plenarna izlaganja o granicama ovisnosti, u kojima su predstavljani radovi: »Novi vidici u temeljnim, pretkliničkim i primijenjenim istraživanjima« u kojem je izlagač Rainer Spanagel pošao od postavke da je ovisničko ponašanje rezultat vrlo složene interakcije triju faktora: droga, gena i okruženja, te u skladu s tim predstavio nove genetske pristupe za otkrivanje genetskog profila koji je posebno ranjiv za razvijanje ovisničkog ponašanja. Marie Claire van Hout izlagala je na temu »Ekonomsko i na sukobu utemeljeno brzo masovno kretanje stanovništva prema Europi: sigurnosne i javnozdravstvene implikacije za buduće EU politike o drogama«, a Jürgen Rehm u svojem je izlaganju »Smanjenje očekivanog životnog vijeka usprkos postignućima u smrtnosti uzrokovanih tumorom i kardiovaskularnim bolestima? Uloga ovisnosti u javnom zdravstvu u zemljama s visokim dohotkom« istaknuo kako alkohol pridonosi pojavi moždanog udara, što se često previdi u diskusijama o smanjivanju ove bolesti.

Treći dan konferencije započeo je plenarnim izlaganjima koja su se odnosila na izazove koji predstoje u području prevencije i tretmana ovisnosti. U izlaganju pod naslovom »Proširivanje definicija u ovisnosti« Joël Billieux usmjerio se na rizike i izazove vezane uz legitimiranje adiktivnih ponašanja (npr. pretjerana uključenost u sportske aktivnosti ili videoigre), te je predstavio operativne kriterije kako

bi se izbjeglo poistovjećivanje »zdrave strasti« i ovisničkih ponašanja. U izlaganju »Izazovi pred politikama o duhanu« Ann McNeill istaknula je kako glavni problem predstavlja protivljenje duhanske industrije koja se već tradicionalno opire uvođenju novih politika. Beau Kilmer u svojem je izlaganju »Izazovi pred politikama o kanabisu« naveo da postoje ozbiljne rasprave o alternativama zabrani droga, te da iako postoji puno mišljenja o tome kako bi promjene politika mogle utjecati na pojedince i zajednice, zapravo je vrlo malo empirijskih podataka ili dokaza o tome. U izlaganjima koja su uslijedila na temu inovacija u praksi, između ostalog, prezentirani su konkretni koraci rada s obiteljima suočenima s ovisnosti te iskustva stručnjaka koji su tretman s obiteljima uspostavili i održavali na drugačiji način – obilazeći obitelji u njihovim domovima, umjesto da obitelji dolaze u zdravstvene institucije koje osiguravaju tretmanske aktivnosti. U sekciji izlaganja o inovativnom praćenju trendova upozoreno je na zlouporabu podataka dobivenih u istraživanjima stanovništva, a izlaganja o inovacijama u *harm reduction* pristupu bavila su se potrebom za provjerom droga i s njima povezanom kemijskom anarhijom, *Chem sexom*, te inovativnim načinima distribucije edukativnih materijala za korisnike droga.

Konferencija je ponudila mnoštvo sadržaja o ovisnosti o alkoholu, internetu, novim ovisnostima, ovisnosti o drogama i s njima povezanim oboljenjima poput hepatitisa C i HIV-a, metodama i primjerima dobre prakse iz područja prevencije i tretmana, te je omogućila jedinstvenu i vrijednu priliku za dijalog i profesionalno umrežavanje različitih disciplina uključenih u izazovno i dinamično područje prevencije, tretmana i istraživanja ovisnosti.

Priredila: Tereza Oreb